

WELSH A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
GALLOIS A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
GALÉS A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Monday 10 May 2004 (afternoon)

Lundi 10 mai 2004 (après-midi)

Lunes 10 de mayo de 2004 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only. It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- Ne pas ouvrir cette épreuve avant d'y être autorisé.
- Rédiger un commentaire sur un seul des passages. Le commentaire ne doit pas nécessairement répondre aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le désirez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento. No es obligatorio responder directamente a las preguntas que se ofrecen a modo de guía. Sin embargo, puede usarlas si lo desea.

Ysgrifennwch sylwadau ar **un** o'r darnau hyn:

1. (a)

Andy

Biti am Andy, yntê?
Mi wnaeth o ddawnsio efo fi
unwaith.

Mewn parti 'Dolig.

- 5 Ac yr oedd o'n dda.
'Fuasai neb wedi meddwl
y noson honno.

Biti am Andy.

'Roedd 'da fe gorff

- 10 *o 'dd yn 'neud i chi
fod ishe 'i gyffwrdd e.*

Ac fe wnes i.

"Hei, geroff," mynte fe.

A wherthin.

- 15 *Ond yr o 'dd 'da fe shwt gorff.
Braf ar 'i fam e
wedi cael 'i fagu.*

Biti am Andy.

Yr oedd pawb yn sylwi arno fo.

- 20 Ac yr oedd pawb yn sylwi arno fo
heb iddo fo dynnu sylw ato' i hun.
Dyna' i steil.

Dim ond bod yn Andy.

Ac mae pawb yn 'i gofio fo.

- 25 Y pethau bychain
'wnaethon nhw efo fo
nad oedden nhw'n golygu dim
Ar y pryd.

Biti am Andy.

- 30 *Ro 'dd e'n wherthin lot
ac yn 'neud i bawb lico fe.*

Biti am Andy.
'Dwi'n cofio sefyll
reit wrth 'i ochor o
35 yn y lifft.
Rhoi benthyc ffeif pî iddo fo
wrth y peiriant te.
Cyffwrdd â'i law
wrth basio'r ffôn iddo fo.
40 Prynu peint iddo fo.
Mynd i'w weld
yn y sbyty.

Yr oedd ei fochau yn bantiau,
ei ddannedd yn gerrig beddau yn ei geg
45 a lliw od ar ei groen,
a'i fol wedi chwyddo'n fawr.
Yn feichiog o gansar.
Biti am Andy

Glyn Evans, "Andy", *Barddas*, rhif 259, 61 (2000)

- Sut y datblyga'r bardd ei ddarlun o Andy?
- Sut y llwydda'r bardd i ennyn chwilfrydedd y darllenydd, ac i ba effaith?
- Yn y bumed ran, paham mae'r gair *reit* wedi ei italeiddio?
- Sut y mae geirfa ac iaith y gerdd hon yn effeithio ar feddyliau a theimladau'r darllenydd?

1. (b)

Dal i syllu'n bowld ar Megan roedd y jarffyn efo'r poni-têl. Doedd hi ddim yn mynd i ildio a siarad gyntaf ac mi fu raid iddo fo ddeud rhywbeth yn y diwedd.

“Alla'i'ch helpu chi?”

“Isio talu'r bil 'ma.”

5 Ac wedyn roedd y bil a'r pres ar y cownter ac yntau'n teipio rhywbeth i'w gompwitar a hwnnw'n gwneud rhyw sŵn clician. Wedyn mi gododd o'i sêd a heb eir o ymddiheuriad mi gododd ac mi aeth o'r golwg trwy ryw ddrws. Roedd yna un o'r glasiau dwy ffordd yna yn ymyl y drws ac mi fedrai Megan ei ddychmygu o a'i fêts y tu ôl i hwnnw a fynta'n deud wrthyn nhw am sbio ar fam y boi wnaeth repio'r holl genod 'na. Wel, mi fydden nhw'n
10 gorfod newid eu tiwn pan fyddai Gwyn â'i draed yn rhydd a'r Bwystfil go-iawn wedi cael ei ddal. Ac mi fedrai hi fentro y byddai hwnnw dipyn yn debycach i'r llanc efo'r fodrwy yn ei glust nag i'w Gwyn hi na fu erioed yn destun cywilydd i neb.

Roedd golwg fodlon iawn arno fo pan ddaeth o'n ei ôl i'w hwynebu hi dros y cownter ond ddeudodd o ddim gair o'i geg, dim ond taro'r papur o'r compwitar a'r newid
15 ar y cownter a throi'n ôl at ei deipio.

Y tro yma mi wnaeth hi feddwl am gwyno, am ofyn i weld y manijar, ond wedyn, beth oedd y pwynt? Os oedd hi isio i Gwyn gael bywyd normal a chael anghofio'r holl gamgymeriad mor sydyn â phosib pan ddeuai o adref yna doedd dim diben codi ffrae. Aeth o'r siop yn o handi.

20 Doedd hi ddim yn bell i Kwiks ac roedd modd dal bws oddi allan wedyn. Cyn hir mi fyddai hi'n ôl ar ei haelwyd ei hun. Roedd hi wedi cofio dwad â phisyn punt yn barod yn ei phoced ar gyfer y troli – Gwyn fyddai'n gofalu am hynny fel arfer – ac roedd hi ar ei ffordd rownd yn hel yr ychydig fanion na fedrai hi bara hebddyn nhw pan ddaeth hi wyneb yn wyneb efo Nesta Tŷ Mawr.

25 Roedd y ddwy ohonyn nhw'n estyn am bowdwr golchi pan welson nhw ei gilydd ar yr un eiliad. Doedd dim osgoi i fod, er ei bod hi'n amlwg ar wyneb Nesta y basai hi wedi smalio peidio â gweld ei hen ffrind petai hynny wedi bod yn bosib.

“O! Megan! Wnes i mo dy nabod di am funud!”

“Sut wyt ti, Nesta?”

30 “Duwcs, iawn, 'sti. Be amdanat ti? Ma'n siŵr fod yr holl helynt 'ma'n deud arna chdi.”

“Mi fydda i'n well pan fydd yr holl fusnes wedi'i sortio a Gwyn adra'n ôl.”

“Byddi, siŵr. Byddi, siŵr.”

35 Ond doedd hi ddim yn swnio'n gyfforddus ac mi fedrai Megan ei gweld hi'n chwilio'n ei meddwl am rywbeth arall i siarad amdano fo. Mi setlodd ar dipyn o newyddion o fro eu mebyd.

“Glywist ti fod Mrs Robaits Cae Gwyn 'di marw? Yn sydyn iawn, bnawn ddoe.”

Doedd yr enw'n golygu dim i Megan. Wedi'r cwbl, roedd hi wedi gadael y pentref adeg ei phriodas bron i ddeng mlynedd ar hugain yn ôl.

“Mrs Robaits?”

40 “Ti'n gwbod. Honno oedd bia Del ers talwm.”

Ac wedyn mi oedd hi'n cofio. Roedd hi'n cofio'r ci yn iawn, er nad oedd ganddi hi ond brith gof o'i berchennog – heblaw ei bod hi i lygaid plentyn yn edrych yn hen bryd hynny. Mae'n rhaid nad oedd hi ddim neu fuasai hi ddim wedi byw ymlaen am ddeugain mlynedd ar ôl colli Del.

- 45 “Rargian! Rôn i’n meddwl fod honno ’di marw ers blynyddoedd.”
“Roedd hi ’mhell dros ’i phedwar ugain, cofia. Naw deg nesa, medda rhai.”
Daeth y geiriau â Nesta’n ôl i’r presennol a dechreuodd edrych o’i chwmpas. Siawns nad oedd hi ddim isio i bawb ei gweld hi’n siarad efo mam Gwyn Beddowes, ond roedd Megan yn ddiolchgar iddi am drïo ac mi adawodd iddi fynd.
- 50 Saesnes fach dew, dwt oedd ar y til a wnaeth hi ddim sbio unwaith ar Megan nes iddi orffen rhoi popeth dros y golau coch a gwyrdd. Bryd hynny y gwelodd Megan y dychryn yn neidio i’w llygaid hi ac roedd ei llais yn gryg wrth iddi ddeud faint oedd y bil. Mi dalodd Megan efo’r arian iawn, mi wthiodd ei phethau i’r bag plygu roedd hi’n ei gadw at y pwrpas ac mi aeth am y bws. Am ryw reswm, mi wnaeth ymateb y ferch wrth y til ei
- 55 hypsetio hi’n fwy na dim. Roedd hi’n ysu am fod gartref.
Gyrrwr canol oed oedd ar y bws a fo oedd yr unig un welodd hi’r diwrnod hwnnw wnaeth mo’i nabod hi.

M. Rhiannon Thomas, “Del”, *Taliesin*, 89, 110-111 (1995)

- Sut y mae eich argraffiadau o feddyliau ac o deimladau Megan yn datblygu wrth ddarllen y darn hwn?
 - Beth yw’r thema’r darn hwn?
 - Sut y defnyddir dialog gan yr awdures?
 - Pa fath o wrthdaro a geir yma a sut yr effeithir ar y darlennydd gan hyn?
-